

Aan: Projectgroep
Van: Christine Groenewolt/Trijntje Lamein
Datum: 23 oktober 2014
Onderwerp: Integriteitsbeleid

Algemeen

Binnen een gemeente speelt integriteit op drie niveau's; op het niveau van de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en op het niveau van de ambtelijke organisatie. Voor alle drie geldt hierbij dat vertrouwen het uitgangspunt is. Daarbij dient op voorhand te worden opgemerkt dat het ondoenlijk is om "integriteit" volledig te vervatten in regels. De visie die in bijgevoegde nota is neergelegd, veronderstelt dat ook niet. De doelstelling van dit voorstel is te komen tot een geharmoniseerd integriteitsbeleid voor de BMW-gemeenten, inclusief een gedragscode voor politieke ambtsdragers en de ambtelijke organisatie.

Wettelijk kader

In artikel 15 van de Gemeentewet is bepaald dat de raad voor zijn leden een gedragscode vaststelt. Ditzelfde dient de raad ook te doen voor de burgemeester en de wethouders op grond van het bepaalde in artikel 69 respectievelijk 41c van de Gemeentewet. Het college van burgemeester en wethouders dient op haar beurt weer een actief integriteitsbeleid te voeren voor de ambtelijke organisatie. Dit is geregeld in artikel 125quater van de Ambtenarenwet.

Waarom een nieuw integriteitsbeleid?

In het kader van de samenwerking in BMW-verband is de wens uitgesproken om zoveel mogelijk (rechtspositionele-) regelingen en beleid op elkaar af te stemmen. Al in 2010 zijn daarom de (rechtspositionele-) regelingen geïnventariseerd en met elkaar vergeleken. Het integriteitsbeleid, inclusief de gedragscode(s), is daarin meegenomen. Tot harmonisatie is het echter daarmee nog niet gekomen.

Twee nieuwe gedragscodes

In Bedum kent men twee gedragscodes. Eén voor de politieke ambtsdragers (2007) en een gedragscode voor collegeleden én de ambtelijke organisatie. Echter politieke ambtsdragers zijn niet alleen de gekozen volksvertegenwoordigers (raadsleden), maar ook de burgemeester en de wethouders zijn politieke ambtsdragers. Hierdoor zou de conclusie getrokken kunnen worden dat er voor het college twee regelingen zijn vastgesteld, aangezien Bedum ook een gedragscode "Integriteit voor bestuurders en ambtenaren" (2004) kent. De vraag is dan ook welke gedragscode voor leden van het college leidend is. Dat is nu niet duidelijk. Voor Bedum is dan ook de belangrijkste wijziging dat er een separate gedragscode komt voor de politieke ambtsdragers en de ambtelijke organisatie.

De gemeenten De Marne en Winsum hebben wel separate gedragscodes, waarbij in Winsum de gedragscode voor het college naar analogie ook van toepassing is op raadsleden. De gemeente De Marne heeft daarentegen zowel een separate gedragscode voor raadsleden, het college als voor de ambtelijke organisatie.

Voor het opstellen van de gedragscode voor politieke ambtsdragers is gebruik gemaakt van de "Handreiking integriteit van politieke ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen", tweede gewijzigde druk van september 2013, opgesteld door Vereniging van Nederlandse

Gemeenten, het interprovinciaal overleg, de Unie van Waterschappen en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

In diezelfde lijn van de gedragscode voor politieke ambtsdragers is ook de gedragscode voor ambtenaren opgesteld. Over het algemeen kan gesteld worden dat de gedragscodes niet veel verschillen van de huidige gedragscodes. De meeste zaken die in de huidige gedragscodes staan opgenomen komen ook terug in de nieuwe codes, zij het in andere bewoordingen e.d.

Beslispunten

Een aantal zaken staan nog niet vast en zijn onderwerp van bespreking. De volgende zaken zien wij graag ter discussie gesteld, alvorens de notitie en de gedragscodes verder in de organisatie te brengen.

Gedragscode voor politieke ambtsdragers

- Er dient overeenstemming te worden bereikt over de vraag of de gedragscode voor alle politieke ambtsdragers van toepassing moet worden verklaard. Dus niet alleen voor de burgemeester en de wethouders, maar ook voor de raadsleden zelf. Indien u hierop bevestigend antwoord, dan dient de integriteitsnotitie met de gedragscode ter beoordeling te worden voorgelegd aan de griffie van de drie gemeenten. De gedragscode voor politieke ambtsdragers is enkel van toepassing verklaard op de burgemeester en de wethouders.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de gedragscode voor politieke ambtsdragers van de gemeente Bedum (2007) vrijwel gelijk is aan de gedragscode die nu voorligt. Een wijziging betreft de verhoging van het bedrag voor het al dan niet aanvaarden van geschenken; van € 25,- naar € 50,--. Daarnaast zijn er een paar "foutjes" uit de code gehaald, zo werd ook de provincie en het waterschap in de regeling aangehaald.

In vergelijking met de huidige gedragscode voor raadsleden (2006) van de gemeente De Marne, kan worden gesteld dat de nieuwe gedragscode uitgebreider is. De belangrijkste wijzigingen betreffen de bepalingen over belangenverstrengeling en nevenfuncties. Deze bepalingen zijn uitgebreider. Daarnaast is er een nieuwe bepaling opgenomen over uitgaven, onkostenvergoeding en reizen. Tot slot is expliciet in de code de draaideurconstructie opgenomen, waarin staat dat een oud-politieke ambtsdrager het eerste jaar na de beëindiging van zijn ambt wordt uitgesloten van het tegen beloning verrichten van werkzaamheden voor de gemeente.

Ten aanzien van de gedragscode bestuurlijke integriteit van de gemeente Winsum doen zich wel meerdere (kleine) wijzigingen voor, te weten:

- in de code komt de bepaling "de kosten die een bestuurder maakt in verband met een nevenfunctie uit hoofde van het ambt (q.q.-nevenfunctie), worden vergoed door de instantie waar de nevenfunctie wordt uitgeoefend" niet terug. Deze bepaling is niet opgenomen in de voornoemde handreiking. Daarbij is deze bepaling overbodig daar het inherent aan de q.q.-nevenfunctie.
- in de gedragscode komt daarnaast geen bepaling terug waarin staat dat een politieke ambtsdrager die een nevenfunctie wil vervullen, anders dan uit hoofde van het ambt, wil vervullen dit dient te bespreken. In de toelichting op de gedragscode wordt hierbij wel stilgestaan, aangezien het voor de burgemeester en de wethouders wettelijk verplicht is om een dergelijke voornemen te melden (artikel 41b en 67 van de Gemeentewet).
- het bedrag om al dan niet geschenken te aanvaarden is verhoogd van € 25,-- naar € 50,--.

Gedragcode voor ambtenaren

Ten aanzien van de gedragscode voor ambtenaren wordt gevraagd of u akkoord kunt gaan met de volgende wijzigingen:

Belangenverstrengeling

- De beoordeling van offertes door twee personen dan wel het zelf beoordelen van offertes van familieleden, vrienden of bedrijven waarin deze werkzaam zijn, wordt niet door de desbetreffende ambtenaar zelf beoordeeld. Deze bepaling komt niet terug in de gedragscode. Reden daarvoor is het feit dat er voor de BMW-gemeenten een geactualiseerd inkoop- en aanbestedingsbeleid is vastgesteld.
- De opgave van financiële belangen in ondernemingen/organisaties waarmee de gemeente een zakelijke betrekking onderhoudt, komt wel terug in de code en is voor de gemeenten Bedum en Winsum een nieuwe bepaling.
- (de schijn van) bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen bij privaat-publieke samenwerkingsrelaties dient te voorkomen worden is voor de gemeenten Bedum en Winsum een nieuwe bepaling.

Nevenfuncties

- Nevenfuncties moeten worden gemeld aan het college. In tegenstelling tot de gemeente Bedum is dat niet meer zelf ter beoordeling van een ambtenaar en voor wat betreft De Marne dient dat niet meer gemeld te worden aan de leidinggevende.

Informatie

- De bepaling over informatieverstrekking via de afdeling Communicatie is niet in de gedragscode overgenomen. In de gedragscode van de gemeente Winsum was expliciet opgenomen dat een ambtenaar geen informatie aan de media mag verstrekken, zonder overleg te hebben gehad met de afdeling Communicatie.

Geschenken

- Het bedrag om geschenken al dan niet te accepteren is van € 25,-- verhoogd naar € 50,--.
- In de code is verder expliciet opgenomen dat geldbedragen niet mogen worden geaccepteerd, naar het voorbeeld van de gemeente Winsum.

Uitgaven/declaraties

- Voor de gemeenten Bedum en Winsum is dit een nieuwe bepaling.
- In tegenstelling tot het huidige beleid van de gemeente De Marne, komt in de gedragscode niet terug dat de gemeentesecretaris verantwoordelijk is voor een deugdelijke administratie.
- Besluitvorming bij twijfel over een declaratie dient bij de gemeentesecretaris te worden neergelegd en niet meer bij het voltallige MT.

Draaieurconstructie

- De gemeente Bedum heeft in de huidige gedragscode opgenomen dat voormalige ambtenaren niet binnen twee jaar kunnen worden ingehuurd om werkzaamheden te verrichten voor de gemeente. Deze bepaling is in de nieuwe gedragscode overgenomen. Wel is hierbij de periode van twee jaar teruggebracht naar één jaar. Hiermee is de draaieurconstructie voor ambtenaren gelijkgesteld met de draaieurconstructie voor politieke ambtsdragers.

Aandachtspunt

In de gedragscodes is het gebruik van eigendommen of voorzieningen voor privédoeleinden niet toegestaan. Echter, de indruk bestaat dat er op dit moment wel gebruik wordt gemaakt van gemeentelijke eigendommen of voorzieningen voor privédoeleinden. Wij wijzen u erop dat de werkgever op de naleving van deze bepaling meer zal moeten toezien.

OR

Integriteit is, zoals hiervoor al is gebleken, een onderwerp dat de gemeente als geheel aangaat. Het gaat over waarden en regels ten aanzien van individueel gedrag, organisatie en cultuur. Participatie van de ondernemingsraad in de verschillende aspecten van integriteitsbeleid is daardoor van belang. Artikel 23 van de Wet op de ondernemingsraden (Wor) biedt het algemene kader voor overleg met en initiatief van de ondernemingsraad. Ook artikel 28, derde lid, van de Wor dat waakt tegen discriminatie in de onderneming, biedt een aanknopingspunt voor betrokkenheid van de ondernemingsraad. Formeel valt dit integriteitsbeleid niet onder het advies- of instemmingsrecht. Wanneer u echter besluit om de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) onderdeel uit te laten maken van het integriteitsbeleid, dan wordt dit anders. Omdat de VOG onderdeel uitmaakt van de werving- en selectieprocedure, stellen wij voor om dit onderwerp niet op te nemen in het integriteitsbeleid. Indien u het wenselijk acht om in het integriteitsbeleid wel een koppeling te maken met de VOG, moet het integriteitsbeleid om instemming voorgelegd worden aan de ondernemingsraad.

Verantwoording gedragscode

Uit artikel 125quater van de Ambtenarenwet volgt dat het bevoegd gezag, het college, zich jaarlijks ten overstaan van de raad dient te verantwoorden over het gevoerde integriteitsbeleid. De wijze van verantwoording is niet bij wet geregeld, de raad kan zelf invulling geven aan de wijze waarop de verantwoording plaatsvindt. Gelet hierop stellen wij voor om de wijze van verantwoording af te stemmen met de griffie.

Vervolg

Wij stellen voor om de notitie voor te leggen aan de MT's van de BMW-gemeenten, vervolgens aan de OR en daarna ter besluitvorming voor te leggen aan het college.